

Вищий приватний навчальний заклад
Львівський медичний фаховий коледж «Монада»

Розглянуто та затверджено на
засіданні ПК гуманітарних та
соціально-економічних дисциплін
Голова гуманітарних та соціально-
економічних дисциплін
Талія МАКОГІН
2024р.

«Затверджую»
Голова приймальної комісії
ВПНЗ Львівський медичний
фаховий коледж
«Монада»
Юлія БРЕЙДАК
2024р.

ПРОГРАМА
ВСТУПНИХ ВИПРОБУВАНЬ
З ІСТОРІЇ УКРАЇНИ

для абітурієнтів

з повною загальною середньою освітою

Львів – 2024

Пояснювальна записка

Програма з історії України, предмету додаткового блоку НМТ, укладається відповідно до програм зовнішнього незалежного оцінювання результатів знань відповідно до програми зовнішнього незалежного оцінювання результатів навчання з історії України (розділи 1, 6–32), затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 26 червня 2018 року № 696.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Історія України має своїм завданням формувати всебічно розвинену та соціально активну особу, вона покликана забезпечити глибокі знання історичного шляху українського народу, розвитку його національних цінностей; вміння визначити вклад національних цінностей у загальнолюдські; переконливо засвоїти ідеали гуманізму та демократії; формувати історичну свідомість як основу всієї суспільної свідомості; привити самостійні, творчі, пізнавальні навички підходу до історичного минулого та реального сьогодення.

Предмет «Історія України» включає процеси, явища, історичні факти, закономірності і особливості історичного розвитку населення на теренах України в період від давніх часів до наших днів.

Мета вступних завдань з історії України полягає у тому, щоб оцінити знання та вміння вступників.

ПРОГРАМА З ІСТОРІЇ УКРАЇНИ

Тема 1. Вступ до курсу з історії України.

Історія України як наука. Періодизація історії України. Джерела з історії України: речові, усні, писемні, візуальні

Тема 2. Стародавня історія України.

Поява та розселення людей на території України. Неолітична революція. Поширення землеробства й скотарства на землях України. Ремесла. Трипільська і середньостогівська археологічні культури. Кочовики раннього залізного віку (кіммерійці, скіфи, сармати). Заснування античних міст-колоній у Північному Причорномор'ї та в Криму. Велике переселення народів. Перші писемні згадки про давніх слов'ян (венедів, антів, склавинів). Велике розселення слов'ян. Історичні витоки українського народу.

Тема 3. Русь-Україна (Київська держава).

Розселення східнослов'янських племінних союзів (поляни, сіверяни, уличі, тиверці, хорвати (білі хорвати), волиняни (дуліби, бужани), древляни). Назва «Русь». Руська земля. Утворення Русі-України (Київської держави). Внутрішньо- та зовнішньополітична діяльність перших київських князів. Державотворення кінця X - середини XI ст. Запровадження християнства як державної релігії. «Руська правда». Правління наступників Ярослава Мудрого. Русь-Україна (Київська держава) в першій третині XII ст. Боротьба з половецькою загрозою. Роздробленість Русі-України (Київської держави). Суспільно-політичне та господарське життя. Культура й духовність.

Тема 4. Королівство Руське (Галицько-Волинська держава). Монгольська навала.

Об'єднання Галицького та Волинського князівств. Розбудова Галицько-Волинської держави.

(королівства Руського) в 1238-1264 рр. Монгольська навала на південно-західні землі Русі. Королівство Руське (Галицько-Волинська держава) за нащадків Данила Романовича. Суспільно-політичне та господарське життя. Культура й духовність.

Тема 5. Руські удільні князівства у складі іноземних держав у другій половині XIV - перші половині XVI ст. Кримське ханство.

Змагання Польщі та Литви за Галицько-Волинську спадщину. Вхід українських земель до складу сусідніх держав (Угорське королівство, Молдавське князівство, Османська імперія, Московське царство). Кревська унія. Велике князівство Руське Свидригайла. Остаточна ліквідація Волинського та Київського удільних князівств. Утворення Кримського ханства. Перехід кримських ханів у васальну залежність від Османської імперії. Виникнення козацтва. Соціально-економічне життя. Культура й духовність.

Тема 6. Українські землі у складі Речі Посполитої в другій половині XVI ст.

Люблінська унія та її вплив на українські землі. Зміни в соціальній структурі українського суспільства. Виникнення Запорозької Січі. Повстання 1590-х рр. Братський рух. Утворення УГКЦ. Культура й духовність.

Тема 7. Українські землі у складі Речі Посполитої в першій половині XVII ст.

Зміни в соціально-економічному житті. Морські походи козаків. Участь українського козацтва у війнах Речі Посполитої проти Московського царства та Османської імперії. Козацькі повстання 1620-1630-х рр. «Ординація Війська Запорозького». Культура. Відновлення вищої православної церковної ієрархії 1620 р.

Тема 8. Національно-визвольна війна українського народу середини XVII ст.

Національно-визвольна війна українського народу. Зміни в суспільно-політичному житті. Утворення української козацької держави – Війська Запорозького. Внутрішньо- та зовнішньополітична діяльність уряду Богдана Хмельницького.

Тема 9. Козацька Україна наприкінці 50 - 80-х рр. XVII ст.

Внутрішньо- та зовнішньополітична діяльність гетьманів козацької України 50 - 80-х рр. XVII ст. Занепад Правобережжя. Запорозька Січ у складі Гетьманщини. Адміністративно-територіальний устрій Слобідської України. Гетьманування Івана Виговського. Гадяцький трактат. Гетьманування Юрія Хмельницького. Переяславський договір і Слободищенський трактат. Чорна Рада 1663 року як розчленування України. Продовження боротьби українського народу проти Польщі і Московії за повне національне визволення. П. Дорошенко. Андрусівський договір. Гетьманування Івана Самойловича. Остаточний розподіл українських земель між Москвою та Польщею. Суспільно-політичне і економічне життя України наприкінці XVII - в першій половині XVIII ст. Спроба І.Мазепи відновити незалежність. Полтавська битва в історії України. Пилип Орлик і його Конституція. Наступ російського царизму на автономні права України. Перша Малоросійська колегія. Гетьманування Д. Апостола, К. Розумовського.

Тема 10. Українські землі наприкінці XVII - в першій половині XVIII ст.

Гетьманщина в 1687-1709 рр. Повстання під проводом Семена Палія (1702-1704 рр.). Північна війна і Україна. Внутрішньополітична діяльність гетьманів козацької України 20 - 30-х рр. XVIII ст. Обмеження автономії Гетьманщини. Діяльність Першої Малоросійської колегії, «Правління Гетьманського уряду» (1734-1750 рр.). Культура. Києво-Могилянська академія. Внутрішня політика останнього очільника Гетьманщини. Діяльність Другої Малоросійської колегії. Ліквідація Гетьманщини, Запорозької Січі, козацького самоврядування та адміністративного устрою. Завоювання Росією Приазов'я, Північного Причорномор'я, Криму і Правобережної України.

Тема 11. Західноукраїнські землі в другій половині XVIII ст.

Опришківський та гайдамацький рухи. Зміни в політичному становищі Правобережної України та західноукраїнських земель після поділів Речі Посполитої (1772, 1793, 1795 рр.). Реформи Марії Терезії та Йосифа II та їх вплив на українські землі. Культура й духовність.

Тема 12. Українські землі у складі Російської імперії наприкінці XVIII- в першій половині XIX ст.

Адміністративно-територіальний поділ українських земель у складі Російської імперії.

Українське національне відродження: початок, періоди й особливості. Відновлення українського козацтва в час французько-російської війни. Кирило-Мефодіївське братство. Поширення в Україні російського та польського суспільних рухів. Початок промислового перевороту.

Тема 13. Українські землі у складі Австрійської імперії наприкінці XVIII - в першій половині XIX ст.

Адміністративно-територіальний поділ західноукраїнських земель. Початок національного відродження. Діяльність «Руської трійці». Альманах «Русалка Дністровая». Західноукраїнські землі в європейській революції 1848-1849 рр. Діяльність Головної Руської Ради (1848-1851 рр.).

Тема 14. Культура України кінця XVIII- першої половини XIX ст.

Освіта, наука, література, образотворче мистецтво, архітектура. «Історія русів». Галицько-руська матиця. Собор руських вчених.

Тема 15. Українські землі у складі Російської імперії в другій половині XIX ст.

Події Кримської війни 1853-1856 рр. на українських землях та поразка Російської імперії. Реформи 1860-1870-х рр. І процеси модернізації в Україні. Українські підприємці. Політика російського царизму щодо України. Розвиток громадівського руху. Журнали «Основа», «Громада», «Київська старина». Діяльність «Південно-Західного відділу Російського географічного товариства» (1873-1876 рр.). Братство тарасівців. Національне відродження кримськотатарського народу.

Тема 16. Українські землі у складі Австро-Угорщини в другій половині XIX ст.

Політика австрійського уряду щодо західноукраїнських земель. Діяльність культурно-освітнього товариства «Просвіта». Українські видання: «Правда», «Діло», «Записки Наукового товариства імені Шевченка». Розвиток кооперативного руху. Трудова еміграція. Політизація українського національного руху та утворення перших політичних партій.

Тема 17. Культура України в другій половині XIX - на початку XX ст.

Піднесення української культури. Розвиток освіти, науки, літератури, музичного, образотворчого, театрального мистецтва. Українські підприємці-благодійники. Релігія і церква.

Тема 18. Українські землі у складі Російської імперії у 1900-1914 рр.

Утворення монополістичних об'єднань в Україні. Земельна реформа Петра Столипіна та її вплив на Україну. Консолідація української нації. Створення політичних партій Наддніпрянщини. Самостійницька й автономістська течії в національному русі. Події революції 1905-1907 рр. в Україні. Діяльність українських парламентських громад в I та II Державних Думах. Діяльність «Просвіти». Посилення російського імперського наступу на Україну в 1907—1914 рр.

Тема 19. Українські землі у складі Австро-Угорщини в 1900-1914 рр.

Становище промисловості та сільського господарства. Радикалізація українського

політичного руху. Вплив УГКЦ на формування національної свідомості населення західноукраїнських земель.

Тема 20. Україна в роки Першої світової війни.

Україна в геополітичних планах країн Антанти і Центральних держав. Війна та українські політичні сили. Головна українська рада. Союз визволення України. Загальна українська рада. Воєнні дії на території України в 1914—1917 рр. Українці в арміях воюючих держав. Українські січові стрільці. Політика Російської імперії та Австро-Угорщини на українських землях у 1914-1917 рр.

Тема 21. Початок Української революції.

Революційні події в Україні в 1917- на початку 1918 р. Українізація армії. Еволюція поглядів політичних сил України в питанні самовизначення. Універсали Української Центральної Ради.

Відносини УЦР з Тимчасовим урядом та більшовицькою Росією. Проголошення УНР. Кримськотатарський національний рух. «Всеукраїнський з'їзд рад» у м. Харків. Перша війна більшовицької Росії з УНР. Бій біля станції Крути. Проголошення незалежності УНР. Окупація більшовицькою Росією України. Берестейський мирний договір. Вигнання більшовиків із території УНР. Похід Петра Болбочана на Крим. Конституція УНР.

Тема 22. Розгортання Української революції. Боротьба за відновлення державності.

Гетьманський переворот. Українська Держава. Західноукраїнська Народна Республіка. Український національний рух на Буковині й у Закарпатті. Акт злуки УНР та ЗУНР. Українсько-польська війна 1918-1919 рр. Директорія. Друга війна більшовицької Росії з УНР. Більшовицький режим в Україні. Ухвалення Конституції УСРР 1919 р. Політика воєнного комунізму. Червоний терор. Військова інтервенція Антанти на півдні України. Денікінський режим в Україні. Повернення більшовицької влади. Перший Зимовий похід. Варшавська угода між УНР та Польщею. Польсько-радянська війна на території України. Другий Зимовий похід армії УНР. Холоднорська республіка (1919-1922 рр.). Культура та духовність.

Тема 23. Встановлення комуністичного тоталітарного режиму в Україні.

Масовий голод у південних губерніях УСРР. Антирелігійна кампанія. Неп в УСРР. Входження УСРР до складу СРСР. Утворення Кримської АСРР. Національна політика радянської влади в УСРР. Молдавська АСРР. Суспільно-політичне життя. Ліквідація багатопартійності. Політика коренізації/українізації в УСРР. Згорання непу і перехід до директивної економіки. Індустріалізація. Кампанія з ліквідації неписьменності дорослих. Культура. Духовне життя.

Тема 24. Утвердження більшовицького тоталітарного режиму в Україні.

Форсована індустріалізація. Насильницька колективізація. Примусові хлібозаготівлі. Опір селянства. Голодомор 1932—1933 рр. – геноцид Українського народу. Масштаби та наслідки

Голодомору. Масові репресії та їх ідеологічне виправдання більшовицьким режимом. Політичні процеси 1920-х-початку 1930-х рр. Згорання українізації. Ідеологізація суспільного життя в Україні. Культ особи. Великий терор. Биківня та інші місця масових поховань жертв репресій. Національно-демографічні зміни. Розстріляне відродження. Антирелігійна кампанія.

Тема 25. Західноукраїнські землі в міжвоєнний період.

Правовий статус українських земель у складі Польщі. Національна політика та міжнаціональні відносини. Економічне і соціальне становище населення. Українська кооперація. Просвітні організації краю. Українські політичні і громадські організації. Українська військова організація та ОУН. Українські землі у складі Румунії. Татарбунарське повстання. Суспільно-політичне життя. Українські землі у складі Чехословаччини. Правовий статус Закарпаття. Суспільно-політичне й соціально-економічне життя. Карпатська Україна. Карпатська Січ. Культура та духовність. Політичне і культурне життя.

Тема 26. Україна в роки Другої світової війни.

Українське питання в міжнародній політиці напередодні Другої світової війни. Радянсько-німецькі договори 1939 р. Початок Другої світової війни. Окупація Червоною армією Галичини, Волині, Північної Буковини, Хотинщини та Південної Бессарабії. Радянізація. Масові політичні репресії 1939—1940 рр. Початок німецько-радянської війни. Бойові дії в 1941-1942 рр. Відступ Червоної армії. Мобілізаційні заходи. Злочини комуністичного тоталітарного режиму. Окупація України військами Німеччини та її союзниками. «Новий порядок». Масове знищення мирного населення. Голокост. Опір окупантам. Український визвольний рух. Проголошення Акту відновлення Української Держави. Поліська Січ. Українська повстанська армія. Українсько-польське протистояння. Радянський партизанський рух. Бойові дії 1942-1943 рр. Вигнання німецьких військ та їхніх союзників з Правобережної та Південної України. Депортація кримських татар та інших народів Криму. Завершення бойових дій на території України. Українці у військових формуваннях держав Об'єднаних Націй. Внесок українського народу в перемогу над нацизмом. Українське питання на Тегеранській, Ялтинській і Потсдамській конференціях. Ціна війни. Культура й духовність.

Тема 27. Україна в перші повоєнні роки.

Україна - співзасновниця ООН. Встановлення кордонів УРСР у міжнародних договорах. Посилення радянізації та репресії у західних областях УРСР. Український визвольний рух у 1944-1950-х рр. Обмін населенням між Польщею й УРСР. Масові депортації (1944-1946 рр.). Операції «Вісла» і «Захід». Ліквідація УГКЦ. Внутрішньополітична й економічна ситуація в УРСР. Масовий голод 1946-1947 рр. Ідеологічні кампанії. «Чистки» творчої інтелігенції. Культура й духовність.

Тема 28. Україна в умовах десталінізації.

Участь українців у повстаннях у сталінських концтаборах. XX з'їзд КПРС. Десталінізація і лібералізація суспільного життя. Зміни адміністративно-територіального устрою: входження Кримської області до складу УРСР. Зміни в управлінні господарством. Зародження дисидентського руху та його течії. «Шістдесятництво». Антирежимні виступи 1960-х рр. Культура й духовність.

Тема 29. Україна в період загострення кризи радянської системи.

Ідеологічні орієнтири партійно-радянського керівництва. Конституція УРСР 1978 р. Економічна ситуація в УРСР. Дисидентський рух: течії, форми і методи боротьби. Українська громадська група сприяння виконанню Гельсінських угод. Самвидав. Кримськотатарський національний рух. Культура й духовність.

Тема 30. Відновлення незалежності України.

Початок перебудови в СРСР. Чорнобильська катастрофа. Стан економіки. Шахтарські страйки. Гласність і політичний плюралізм. Український національно-демократичний рух. Зміни в політичному керівництві УРСР. Формування багатопартійної системи. Вибори до Верховної Ради УРСР і до місцевих рад 1990 р. Декларація про державний суверенітет України. Революція на граніті. Створення Автономної Республіки Крим (АРК). Меджліс кримськотатарського народу (червень 1991 р.). Спроба державного перевороту в СРСР у серпні 1991 р. Акт проголошення незалежності України. Референдум і вибори Президента України 1 грудня 1991 р. Розпад СРСР. Міжнародне визнання України. Культура. Духовне відродження.

Тема 31. Становлення України як незалежної держави.

Державотворчі процеси в незалежній Україні. Повернення кримських татар на батьківщину. Статус Криму. Суспільно-політичне життя. Особливості формування багатопартійності. Конституція України. Економіка України в 1991-1998 рр. та в 1998—2004 рр. Запровадження гривні. Демографічні та міграційні процеси. Початок інтеграції в європейський і світовий простір. Політична розбудова суспільства. Рухи протесту на початку 2000-х рр. Помаранчева революція. Україна в системі міжнародних відносин. Культура й духовність.

32. Україна на шляху національно-державного будівництва.

Суспільно-політичне життя України в 2005-2013 рр. Авторитарний режим Віктора Януковича. Революція Гідності. Небесна Сотня. Анексія Росією Криму. Агресія Росії проти України. Спроби мирного, врегулювання. Соціально-економічний розвиток України до і після 2014 р. Євроінтеграційний поступ України: угода про асоціацію між Україною та ЄС. Російсько-українська війна. Культура й духовність.

**Критерії оцінювання вступників 2024 року
з усної індивідуальної співбесіди
за 200-бальною шкалою**

Рівні навчальних досягнень	Бали	Критерії оцінювання історичних знань абітурієнтів
1. Початковий	1-99	Абітурієнт може відтворити кілька історичних термінів, явищ; вибрати вірний варіант відповіді (на рівні "так-ні"); частково визначає хронологічну послідовність подій; може самостійно знайти відповідь у тексті підручника; розрізняє окремі історичні події та явища без зв'язку між ними; може дати відповідь з кількох простих речень; здатен відтворити окремі частини теми; слабо орієнтується в хронології подій.
2. Середній	100-105	Абітурієнт має базовий рівень знань; описує історичні події без пояснень причин, здатен відтворити логіку та хронологію подій, слабо орієнтується в поняттях; здатен давати відповіді на прості,
	106-110	Абітурієнт має базовий рівень історичних знань; орієнтується в історичних епохах та знає ключові і найбільш відомі історичні дати, розуміє сутність основних історичних термінів, категорій та процесів.
	111-115	Абітурієнт знає більше половини навчального матеріалу та основні епохи і дати, здатен відтворити матеріал з помилками та неточностями, формулює та пояснює історичні поняття та терміни.
	116-120	Абітурієнт розуміє сутність історичних понять, володіє базовою історичною хронологією, може пояснити свою відповідь власними оціночними міркуваннями.
	121-125	Абітурієнт володіє базовими історичними знаннями, наводить приклади, знає основні дати; орієнтується в хронології; підтверджує висловлене судження одним-двома аргументами.
	126-130	Абітурієнт обізнаний в історичній термінології та хронології, однак може допускати неточності чи помилки. Може аргументувати свою відповідь цитатами з підручника та мати власну думку щодо історичних подій і процесів.
	131-135	Абітурієнт дає більшість визначень, відтворює більшу частину навчального матеріалу, може поверхово аналізувати історичні події та явища і робити висновки, висловлює власну думку щодо теми, володіє хронологією подій; користується додатковими джерелами.
3. Достатній	136-140	Абітурієнт орієнтується в хронології та знає більшу частину навчального матеріалу, здатен аналізувати історичні події та процеси, робити власні висновки та демонструвати своє бачення історичних проблем, користується додатковою історичною літературою.
	141-145	Абітурієнт здатний самостійно аналізувати історичні події та процеси, давати власні коментарі та висновки, розуміє причинно-наслідкові зв'язки, володіє історичною хронологією подій та знанням дат; користується додатковими історичними джерелами.
	146-150	Абітурієнт правильно та самостійно описує матеріал теми, здатний до творчого аналізу, користується додатковими джерелами історичної інформації; правильно використовує історичну термінологію.

	151-155	Абітурієнт правильно відтворює логіку історичних подій, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними, аналізує явища, оцінює діяльність історичних постатей, наводить власні приклади на підтвердження висловлюваної думки.
	156-160	Абітурієнт має достатньо повні знання, вільно використовує навчальний матеріал в стандартних ситуаціях; логічно висвітлює події з точки зору історичного взаємозв'язку; синхронізує історичні події; досконало володіє історичною та політичною термінологією; формулює та чітко аргументує власну думку.
	161-165	Абітурієнт вільно оперує вивченим матеріалом, самостійно аналізує та систематизує історичні явища; добре володіє історичною хронологією, висловлює стандартну аргументацію при оцінці історико-політичних явищ; чітко тлумачить поняття та терміни.
	166-170	Абітурієнт добре володіє навчальним матеріалом та хронологією, демонструє навички історичного аналізу, може порівнювати історичні події та явища, висловлює нестандартну інтерпретацію та аргументацію історичних подій та постатей.
4. Високий	171-175	Абітурієнт комплексно володіє навчальним матеріалом та хронологією, має глибокі та повні знання історичних подій, явищ, лідерів; може визначати тенденції та протиріччя історичних процесів; використовує додаткову літературу, робить аргументовані висновки.
	176-180	Абітурієнт комплексно володіє історичним матеріалом, позанавчальними джерелами літератури, демонструє добрі знання хронології та історичної термінології, котру може аргументовано обґрунтувати та пояснити. Демонструє навички історичного аналізу та аргументованого викладення власної думки.
	181-185	Абітурієнт вміє застосувати вивчений матеріал для винесення власних аргументованих суджень, самостійно використовує інформацію (наукова історична література, мас-медіа, Інтернет тощо); вільно оперує термінологією; вирішує проблемно-історичні завдання.
	186-190	Абітурієнт добре володіє навчальним матеріалом, термінологією та хронологією, використовує додаткові джерела та матеріали; вирішує творчі завдання; відрізняє упереджену інформацію від об'єктивної; здатен розуміти багатосторонність історичних процесів та явищ.
	191-195	Абітурієнт має системні знання, добре володіє навчальним матеріалом, термінологією та хронологією, вміє їх самостійно набувати, представляє власні неординарні судження щодо історичних процесів та явищ; користується широким арсеналом засобів доказів своєї думки, вирішує складні проблемні завдання.
	196-200	Абітурієнт повною мірою володіє навчальним матеріалом, термінологією та хронологією, має повні, системні, обґрунтовані знання, здобуті в тому числі й з наукової та фахової історичної літератури, схильний до комплексної оцінки та системно-наукового аналізу і прогнозу історичних явищ.

ЛІТЕРАТУРА

- Авер'янов В. Органи виконавчої влади в Україні. – К., 1997.
- Антонович. Про козацькі часи на Україні. –К., 1991. – 240 с.
- Апанович О. Українсько-російський договір 1654 року: Міфи і реальність. – К.: Варта, 1994. – 96 с.
- Баран В. Давні слов'яни.- К., 1998.
- Бойко І. Держава і право Гетьманщини. Навч. посібник.- Львів, 2000.
- Бондаревський А. Волосне управління та становище селян на Україні після реформи 1861 р. – К., 1961.
- Вегеш М. Августин Волошин і Карпатська Україна.- Львів – Хуст, 2004.
- Володарі гетьманської булави. – К., 1994.
- Воронцов І., Пилявець Ю. Голод в Україні в 1946-1947 рр. –К., 1993.
- Гарань О. Убити Дракона. З історії Руху та нових партій України. - К., 1993.
- Горобець В.М. Від союзу до інкорпорації: українсько-російські відносини другої половини 17 – першої чверті 18 ст. – К., 1995. – 70 с.
- Грабовський С. Що принесла Україні Переяславська рада? – К., 2003. – 64 с.
- Грушевський М. Ілюстрована історія України. –К-Л., 1913. Репринтне відтворення. –К., 1990.
- Гунчак Т. Україна в першій половині ХХ ст.: Нариси політичної історії. –К., 1993.
- Гуржій О.І. Українська козацька держава в другій половині XVII-XVIII ст.: кордони, населення, право. –К., 1996.
- Ефименко А.Я. История украинского народа. – К., 1990. – 512 с.
- Історія українського війська(від княжих часів до 20-х років ХХ ст..)- Львів, 1992.- 702 с.
- Історія української культури: У 5 т. – Т. 2: Українська культура XIII – першої половини XVII століть. – К.: Наукова думка, 2001.
- Кагамлик С. Києво-Печерська лавра: світ православної духовності і культури(XVII – XVIII ст.). – К., 2005.
- Кампо В. Українські реформи: політика і право.- К., 1994.
- Копиленко О., Копиленко М. Держава і право України. 1917 – 1920. – К., 1997.
- Косик В. Україна і Німеччина у другій світовій війні. –Львів, 1993.
- Крип'якевич І.П. Богдан Хмельницький. – Львів, 1990.
- Кульчицький В. Державний лад і право в Галичині в другій половині XIX – на початку ХХ ст.. – Львів, 1965.
- Кучма Л. Україна не Росія.- М., 2004.
- Липинський В. Україна на переломі. 1657-1659. Замітки до історії українського державного будівництва в XVII-ім столітті. – Філадельфія: Східно-європейський дослідний інститут ім. В. К. Липинського. Ін-т української археографії Української академії наук., 1991. – 346 с.
- Мельник Л.Г. Боротьба за українську державність. 17 ст. – К., 1995.
- Мироненко О. Історія Конституції України.- К., 1997.
- Мірчук П. Українська Повстанська Армія. 1942-1952. – Львів, 1992.
- Музиченко П., Єрошкін С., Нагуш С. Суд та процес в Київській Русі.- Одеса, 1995.
- Нольде Б. Автономія України з історичного погляду. – К.: Україна, 1995. – 45 с.
- Окиншевич Л. Рада Старшинська на Гетьманщині // Хроніка-2000. – 1998. – Вип. 6-7. – С. 192-210.
- Окиншевич Л. Лекції з історії українського права. - Мюнхен, 1954.
- Падох Я. Суди і судовий процес старої України.- Нью-Йорк – Париж – Сідней – Торонто – Львів, 1990.
- Олесіюк Т. Соборна Україна. – К., 2004.
- Панашенко В.В. Соціальна еліта Гетьманщини (друга половина 17 – 18 ст.). – К., 1995.
- Панашенко В.В. Полкове управління в Україні (середина 17 – 18 ст.). – К., 1997.
- Петрів В. Військово-історичні праці. Спомини.- К., 2002.- 640 с.
- Петрів В. Військово-історичні праці. Листи.- К., 2004.- 624 с.
- Петров В. Походження українського народу. –К., 1992.

- Петров В.П. Етногенез слов'ян. –К., 1972.
- Полонська-Василенко Н. Історія України: У 2 т. – Т. 2: Від середини XVII ст. до 1923 р. – К., 1992. – 608 с.
- Сас П. Політична культура українського суспільства (кінець 16 – перша половина 17 ст.): Навч. посібник. – К., 1998. – 296 с.
- Семчишин М. Тисяча років української культури. –К., 1993.
- Сергійчук В. Національна символіка України.- К., 1992.- 109 с.
- Сергійчук В. Етнічні межі і державний кордон України. – К., 2000.- 415 с.
- Сергійчук В.І. Іменем Війська Запорозького: Українське козацтво в міжнародних відносинах 16 – середини 17 ст. – К., 1991. – 253 с.
- Сергійчук В.І. Армія Богдана Хмельницького. – К., 1996. – 254 с.
- Сергійчук В. І. Переяславська рада як трагедія України і програш Європи.- К., 2004.- 120 с.
- Сергійчук В. Наша кров – на своїй землі.- К., 2000.
- Сергійчук В. Погроми в Україні. 1914 – 1920. - К., 1998. – 480 с.
- Сергійчук В. Правда про "золотий вересень" 1939-го.- К., 1999.
- Сергійчук В. Радянські партизани проти ОУН-УПА.- К., 2000.
- Сергійчук В. Тавруючи визвольний прапор. Діяльність спецбоїв НКВС-НКДБ під виглядом ОУН-УПА. – К., 2006.
- Сергійчук В. Українська соборність. - К., 1999.
- Сергійчук В. Український Крим.- К., 2001.
- Сергійчук В. "Українізація" Росії. Політичне ошуканство російської більшовицької влади в 1923-1932 роках. – К., 2000.
- Сергійчук В. Українські державники: Всеволод Петрів.- К., 2008.
- Сергійчук В. Українські державники: Дмитро Вишневецький.- К., 2003.
- Сергійчук В. Українські державники: Симон Петлюра.- К., 2004.
- Сергійчук В. Що дала Україна світові.- К., 2008.
- Субтельний О. Україна: Історія. –К., 1991.
- Сидоренко О.Ф. Торгівля // Історія української культури: У 5 т. – Т. 3: Українська культура другої половини XVII – XVIII століть. – К.: Наукова думка, 2003. – С. 1056-1086.
- Смолка А.О. Соціально-економічна думка та політика в Україні XVII – початку XVIII ст. – К.: Задруга, 1996. – С. 151 с.
- Сокирко О. Лицарі другого сорту. Наймане військо Лівобережної Гетьманщини 1669 – 1726 рр. – К., 2006. – 280 с.
- Смолій В.А., Степанков В.С. Богдан Хмельницький: Соціально-політичний портрет. – К., 1995.
- Стороженко І.С. Богдан Хмельницький і воєнне мистецтво у Визвольній війні українського народу середини XVII ст. – Кн. 1: Воєнні дії 1648 – 1652 рр. – Дніпропетровськ: Вид-во ДДУ, 1996. – 320 с.
- Субтельний О. Україна: Історія. –К., 1991.
- Українська культура. Лекції за редакцією Д. Антоновича. –К., 1993.
- Терлецький Л. Етногенез українського народу.- Львів, 2007.- 632 с.
- Терлюк І. Литовські статuti та їх застосування в Україні. – Львів, 1999.
- Тис-Крохмалюк Ю. Бої Хмельницького.- Мюнхен, 1954; К., 1994.
- Ткаченко М.Н. Нариси з історії селян на Лівобережній Україні в 17 – 18 вв. – К., 1931. – Т. 1. – 149 с.
- Токаржевський-Карашевич І. Хмельниччина з погляду права/Визвольний шлях. - Лондон, 1957, 1958. – Т. IX-X.
- Трубайчук А. Брудершафт двох диктаторів. –К., 1993.
- Турченко Ф. Микола Міхновський: життя і слово.- К., 2006.- 320 с.
- Українська дипломатична енциклопедія.- К., 2004.- Т. I.- 760 с.; Т. II. – 810 с.
- Українська ідея. Історичний нарис. –К., 1995.
- Українське козацтво. Мала енциклопедія. – К. – Запоріжжя, 2002. – 568 с.
- Український парламентаризм: минуле і сучасне.- К., 1999.
- Цибульський В. Переяславська угода 1654 року у зарубіжній історіографії (1945-1990 рр.). – Рівне, 1993. – 104 с.
- Чмихов М. та ін. Археологія та стародавня історія України: походження українського народу. Курс лекцій. –К., 1992.

- Чубатий М. Огляд історії українського права: Історія джерел та державного права.- Мюнхен – Київ, 1994.
- Щербаківський В. Формация української нації. - Прага, 1941.
- Юрченко О. Українсько-російські стосунки після 1917 р. в правовому аспекті.- Мюнхен, 1971.
- Яворницький Д.І. Історія запорізьких козаків. У 3-х т. –К., 1991.
- Яковлева Т. Гетьманщина в др. пол. 50-х рр. 17 ст.: Причини і початок Руїни. – К., 1998. – 447 с.
- Яковлева Т. Руїна Гетьманщини: Від Переяславської Ради-2 до Андрусівської угоди (1659 – 1667 рр.). – К.: Основи, 2003. – 644 с.
- Яковлів А. Українсько-московські договори в 17 – 18 віках. – Варшава, 1934. – 175 с.
- Ярмиш О. Каральний апарат самодержавства в Україні в кінці ХІХ – на початку ХХ ст.. – Харків, 2001.
- Ярош Б. Тоталітарний режим на західноукраїнських землях. 30 - 50-ті роки ХХ століття. - Луцьк, 1995.